

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A Bózsvai Temető-alja (HUBN20093) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Jósvafő
2013

Ügyfél

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Zöld Akció Egyesület

Szakmai koordinátor

Dr. Boldogh Sándor
Dr. Juhász Péter
Farkas Tünde

Vezető szakértők

Dr. Kiss Béla
Krajnyák Cecília

Közreműködő szakértők

Barati Sándor
Barati Balázs
Demeter Zoltán
Farkas Emese
Farkas Roland
Felházi László
Dr. Gulyás Gergely
Hudák Katalin
Hegyessy Gábor
Huber Attila
Dr. Kiss Béla
Kiss József
Penksza Károly
Mizsei Edvárd
Spéder Ferenc
Dr. Sum Szabolcs
Tóth Viktor
Visnyovszky Tamás
Zsolyomi Tamás

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	2
1. A terület azonosító adatai.....	3
1.1.Név.....	3
1.2.Azonosító kód.....	3
1.3.Kiterjedés.....	3
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	3
1.4.1.Jelölő élőhelyek.....	3
1.4.2.Jelölő fajok.....	3
1.5.Érintett települések.....	3
1.6.Egyéb védettségi kategóriák.....	4
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	4
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv.....	4
1.7.2.Településrendezési eszközök.....	4
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	4
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	4
1.7.5.Halgazdálkodási tervek.....	5
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	5
2. Veszélyeztető tényezők.....	5
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	7
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	7
3.2. Kezelési javaslatok.....	8
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	8
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	14
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	14
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	15
3.2.5. Mellékletek.....	17
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	18
3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	18
3.3.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	18
3.3.3. Pályázatok.....	19
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	19
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	19
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	20
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	22
4. Térképek.....	24
4.1.Területi lehatárolás.....	24
4.2. Élőhely térkép.....	25
4.3. Kezelési egységek helyrajzi szám határokkal.....	27

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Bózsva Temető-alja kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20093
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	12 ha
--------------------------------	-------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magas-kórós szegélytársulásai
- 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

1.4.2. Jelölő fajok

- vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Bózsva	12	100

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Különleges madár-védelmi terület	HUBN 10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-domb-sággal és a Hernád-völgygel	A tárgyi Natura 2000 terület teljes egészében átfed a madárvédelmi területtel.	14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Országos ökológiai hálózat		Országos ökológiai hálózat övezet	A tárgyi Natura 2000 terület teljes egészében az Országos ökológiai hálózat övezet része. Legnagyobb része magterületbe sorolt, minimális mértékben puffertérület besorolással	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- Tekintettel arra, hogy védett természeti területtel nincs átfedés, nem készült kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Végleges településrendezési terv elfogadás éve	határozatszám
Bózsza	2009. 2010-ben módosítva.	A határozat száma nem ismert.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Nincs a területen üzemtervezett erdő.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- A II/3 Zempléni Nagyvadas Vadgazdálkodási körzet 10 éves körzeti vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2007-2017. Jóváhagyta: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter
- 659410 Földtulajdonosok Társult Vadászati Közössége (3997 Füzérkomlós Felszabadulás út 31.) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2013. március 1. – 2014. február 28. Jóváhagyta: B.-A.-Z. megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság, Miskolc Blaskovics u. 24.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- Mivel maga a Bózsva-patak nem része a területnek nincs a területen halászati víz-tér.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- 2-5. Tokaj-Hegyalja vízgyűjtő-alegység Vízyűjtő-gazdálkodási terve
Közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság és Észak-magyaror-szági Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

2. Veszélyeztető tényezők

Jelenleg ható tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.01	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	50	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A helytelen időpontban, illetve túlzott gyakorisággal történő, valamint a gyepek egészén egyszerre végrehajtott kaszálás</p> <p>Az imágók kikelését megelőző stádiumban lévő állatok (peték, lárvák, illetve bábok) elpusztítását eredményezheti.</p> <p>Csökkenti a nőstény egyedek petézési hajlandóságát, illetve szűkíti vagy súlyosabb esetben megszünteti azok petézési lehetőségeit.</p> <p>Hátrányosan befolyásolja a lepkék számára optimális mikroklimát, és egyes élőhelyek gyorsabb száradását idézheti elő.</p> <p>Veszélyezteti a nektárforrást jelentő virágos növények kellő mennyiségben és minőségben való rendelkezésre állását.</p> <p>Vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>): A faj populációjának fenntartása szempontjából jelentős veszélyforrás mivel visszavetheti a petezéshez szükséges őszi vérfű (<i>Sanguisorba officinalis</i>) virágkezdeményeinek kifejlődését, és az október 1-je (szeptember közepe) előtt végrehajtott kaszálás azért káros, mert ekkor a hernyók még a <i>Sanguisorba</i> virágzatán tartózkodnak, és a kaszálás a pusztulásukat okozza.</p> <p>b) A gépi kaszálás esetén a nagy teljesítményű kaszálógépekkel (illetve a rosszul időzített vagy indokolatlan gyakorisággal ismételt gépi kaszálások révén) a komolyabb egyedszámú állományokat - akár egyetlen vegetációs időszak alatt is - is ki lehet pusztítani.</p>
A03.03	Kaszálás felhagyása/hiánya	L	1	6510, 6430: A kaszálórétek esetében a kaszálás elmaradása a szálfüvek felszaporodást, az avar is felhalmozódását eredményezi ezzel a fajszám és a terület diverzitása is csökkenni fog.

J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása	L	0,5	91E0: A mederszabályozási munkálatok során cserjeirtást és fakivágást is szoktak végezni, ami az élőhely kiterjedését csökkenti, állapotát rontja
F03.01.01	Vadak károsítása (túltartott vadállomány)	L	25	Vérfű hangyaboglárka, nagy tűzlepke (<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i>): A gyepon az állatok közlekedése által okozott taposási károk, valamint a tápnövények lerágása önmagában is negatív hatású. A vaddisznók tevékenysége azonban különösen nagy veszélyt jelent, mivel ezek az állatok feltúrják a gyepet, és ezáltal jelentős mértékben lerontják annak minőségét.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	25	Vérfű hangyaboglárka, nagy tűzlepke (<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i>): A Natura 2000 terület gyepeinek egyes részei jó természeti állapotban vannak, ugyanakkor helyenként jellemző a tájidegen, inváziós növények, gyomok megjelenése, és terjedése (pl.: <i>Solidago</i> spp., stb.). Az ilyen folyamatok azért károsak, mert az inváziós fajok fokozatosan kiszorítják a tápnövények, valamint a nektárforrásul szolgáló virágos növények állományait, és emiatt szűkítik a lepkék életterét, továbbá a populációk szaporodási képességét.
M01.02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés	M	22,5	Vérfű hangyaboglárka, nagy tűzlepke (<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i>): Az aszály, illetve a csapadékmennyiség csökkenése sok helyütt az élőhelyek kiszáradását eredményezi, ami rendkívül káros hatása a lepkefajok állományainak fennmaradása szempontjából. Kipusztulnak a tápnövények. Megszűnteti a lepkék számára élettani szempontból fontos üde mikroklimát.
K02.01	Természetes élőhely átalakítások, szukcessziós folyamatok	L	5	6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai és 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) élőhelyeken szerkezetátalakulást okoz a cserjésedés.
A02.03	Gyepterületek átalakítása szántóvá	L	1,5	Gyepterület beszántása a jelölő gyepes élőhelyeket (6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)) veszélyezteteti, megszünteti.

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
J02.04.01	Árvíz	L	20	A nagy tűzlepke és a vérfű hangyaboglárka hernyója(de a peték vagy a bábok is) maximum 10-14 nap után elpusztulnak a vízben. A fajok hangyagazdáit is károsítja a tartós vízborítás.
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	9	Vérfű hangyaboglárka, nagy tűzlepke (<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i>): A kiszórt növényvédő szereket, műtrágyákat, gyomirtókat a tápnövények leveleire sodorhatja a szél, mindamellett ezek a vegyi anyagok vízben való oldódásuk esetén a gyökérszöveten keresztül is bekerülhetnek a növények szervezetébe. E hatások akár külön-külön, akár együttesen a peték, a lárvák, illetőleg a bábok károsodását vagy pusztulását idézhetik elő. Ha a vegyi anyagok a talajba/talajvízbe szivárognak, úgy károsodhatnak a területen élő lepkefajokkal kölcsönhatásban élő hangyák fészkei is.
H01.05	Diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági, vagy erdészeti tevékenység miatt	L	15	Vérfű hangyaboglárka, nagy tűzlepke (<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i>): A felszíni vízbázis esetleges szennyeződése veszélyforrást jelenthet a lepkefaj élőhelyeire, tápnövényeire, valamint az egyedek épségére és a velük kölcsönhatásban élő hangyafajokra nézve egyaránt (akár közvetlenül a mezőgazdasági járművekből kifolyt olajszármazékok, akár a gépek által szétszórt növényvédő szerek, gyomirtók, műtrágyák, illetve egyéb vegyszerek következtében).

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

- A kijelölés alapjául szolgáló jelölő faj – vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), – valamint az egyéb közösségi jelentőségű (nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*), vidra (*Lutra lutra*) és egyéb védett fajok (különösen a szibériai nőszirm (*Iris sibirica*), valamint jelölő és egyéb érzékeny élőhelytípusok (sík- és dombvidéki kaszálórétek 6510, hidrofil magaskórós szegélytársulások 6430, enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) 91E0* kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.
- A HUBN10007 különleges madárvédelmi területtel való érintettség miatt a területen előforduló Natura 2000-es madárfajok – elsősorban a terület nedves gyepeiben élő a haris (*Crex crex*) – életfeltételeinek, zavartalanságának biztosítása.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) a fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek (Á-NÉR-szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. Egyes esetekben csak 1-1 speciális igényű élőhely tartozik egy kezelési egységbe. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

Kötelező érvényű előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet, valamint az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknel is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszere.

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít.

Önkéntesen vállalható előírások

3.2.1.1. GYEPEK

Gyepes esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen antropogén hatásra kialakuló, gyakori tüzeseteket megelőzése, a megfelelő és kímélő agrotechnika kiválasztása, a védett és Natura 2000 fajok életmenetét, virágzását figyelembe vevő kaszálási időpont megválasztása.

KE-1 kezelési egység

A területen a vérfüves mocsárrétek (D34) sérülékeny élőhelyek, melyek a jelölő lepkefajok tápnövényeinek is élőhelyei. Megőrzésüknél mindig az aktuális vízállapotokat is figyelembe vevő, lehetőleg kíméletes, lehetőleg kézi módszerrel történő kaszálás - esetleg sávos - képzelhető el, melynek időpontját a jelölő lepkefajok életmenetéhez, valamint a madárvédelmi Natura 2000-es területtel való érintettség miatt az itt revírt foglaló haris (*Crex crex*) állományok szaporodásához és fiókaneveléséhez alkalmazkodva kell megválasztani. Mivel ez a kezelési egység foglalja magába a vérfű hangyaboglárkák (*Maculinea teleius*) legjelentősebb élőhelyeit, a legeltetés itt nem javasolt. A gépi szárazítás sem javasolt. Javasoljuk a sávos vagy mozaikos kaszálás foganatosítását. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a legüdebb, legjobb természetességű gyeprészekre, és különösen azokra, melyekben a legtöbb sóskaféle (*Rumex* spp.) és őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) található, illetőleg amelyek virágos növényekben is a leggazdagabbak. A kaszálási módszerek közül csak a kézi kaszálást kell előnyben részesíteni. Stabil, nagy egyedszámú vérfű hangyaboglárka populációk fenntartásához mérsékelten kaszált, nagyjából homogén szerkezetű, július közepére már virágzásnak indult, jelentős töszámú őszi vérfű állományok a legoptimálisabbak. Ennek biztosítása céljából a június 15-étől október 1-jéig terjedő időszakban kerülni kell az őszi vérfüves rétek teljes területének kaszálását. A vérfüves folt 30%-a évente változó helyen kaszátlanul hagyandó. Mivel a jelölő lepkefaj élőhelyei nagyon érzékenyek legoptimálisabb a NP igazgatósággal egyeztetett kaszálási terv elkészítése. Utóbbi alkalmas a szibériai nőszirm tövek megőrzésére is.

(1) Meghatározás: Natura 2000 kód: 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); Á-NÉR kód: D34

(2) Érintett földrészek: Bózsva 06

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék	

	megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY96	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	Az őszi vérfüves foltokban kell kijelölni.
Gy111	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.	Az őszi vérfüves foltokban elhagyott területekre értendő.
GY116	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.	
GY126	Kézzel történő kaszálás.	
Gy75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	Haris revírfoglalás esetén a NPI által kijelölt területen.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyeplapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	A vérfüves területek június 15 előtt – amennyiben van megfelelő mennyiségű fű – kaszálhatóak, a későbbi időpontban történő kaszálás esetén az elhagyandó foltokat a nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. A szibériai nőszirm tövek körül is el kell hagyni a kaszálást július 15-ig.

KE-2 kezelési egység

A területen a magaskórós szegélytársulások és a vérfüves mocsárrétek sérülékeny élőhelyek, melyek a jelölő lepkefajok tápnövényeinek is élőhelyei. Megőrzésüknél mindig az aktuális vízállapotokat is figyelembe vevő, lehetőleg kíméletes, lehetőleg kézi módszerrel történő kaszálás - esetleg sávos - képzelhető el, melynek időpontját a jelölő lepkefajok életmenetéhez, valamint a madárvédelmi Natura 2000-es területtel való érintettség miatt az itt revírt foglaló haris (*Crex crex*) állományok szaporodásához és fiókaneveléséhez alkalmazkodva kell megválasztani.

(1) Meghatározás: Natura 2000 kód: 6430- Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai; Á-NÉR kód D5, D6, B5

(2) Érintett földrészek: Bózsva 06

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY15	Tűzpáaszták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY126	Kézzel történő kaszálás.	
GY96	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.	Az őszi vérfüves foltokban kell kijelölni.

GY99	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	A vérfüves területek június 15 előtt – amennyiben van megfelelő mennyiségű fű – kaszálhatók, a későbbi időpontban történő kaszálás esetén az elhagyandó foltokat a nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

3.2.1.2. SZÁNTÓK

KE-3 kezelési egység

A terület gyepterület művelési ágban van. Az érintett hrsz északi részén a közút mellett pár éves szántás és lucernatelepítés látható. Elkezdődött a gyepre visszaalakulás, a regenerálódást elő kell segíteni, újabb beszántást kerülni kell. A területet a művelési ágaknak megfelelően gyepeként kell használni, a művelési ág váltás nem javasolt.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód „Szántók”; T2 évelő vetések, Natura 2000 kód: -

(2) Érintett földrészek: Bózsva 08

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
GY118	Élőhelyrekonstrukció.	Gyepre visszaalakítás a felszántott részen.

3.2.1.3. ERDŐK

A területen nem találhatók üzemtervezett erdők. A Bózsva-patak partján lévő keskeny égerliget azonban része a területnek, annak jelölő élőhelye.

KE-4 kezelési egység

Az érintett állományokra – azok elhelyezkedése és mérete miatt – elsősorban minimális beavatkozással érintendő élőhelyekként és nem természeti erőforrásként (hasznosítható faanyagot tartalmazó erdőkként) kell tekinteni. Az élőhely területe egyre inkább csökken. Az élőhely különleges, speciális fajösszetétele, nagyon sérülékeny. Az erdészeti és merdferentartási tevékenység során a lábönálló fák megőrzése fontos és a terület érintetlenségét biztosítani kell.

(1) Meghatározás: Natura 2000 kód: 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); Á-NÉR kód: J5, J4

(2) Érintett földrészek: Bózsva 06

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.	
E27	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.	
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E20	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók.	Inváziós és intenzíven terjedő lágyszárú fajok visszaszorítására.

KE-5 kezelési egység

A terület részét képezi egy karácsonfa-telep is, amelyből tapasztalataink alapján olykor kiszökhetnek és megtelepednek a környező élőhelyen a természetű fajok. Ennek megakadályozása fontos feladat.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód:T11, fenyőtelep - „karácsonyfatelep”; Natura 2000 kód: -

(2) Érintett földrésztetek: Bózsva 08

Gondoskodni kell arról, hogy a karácsonyfatelepről mag, magonc ne juthasson ki a gyepre. A gyeppen megjelenő fenyőcsemetéket ki kell húzgálni.

3.2.1.4.VADGAZDÁLKODÁS

A térségbeli vaddisznó-populáció főleg taposással, a feltalaj feltúrásával-átforgatásával okoz kárt. A felmerülő probléma megoldására a vadlétszám-csökkentés – különösen vad-disznóra vonatkozóan- és a vad koncentrállásának elkerülése, etetésének minimalizálása a megoldás.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírások
VA3	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

- A területen újabb bányatelek nem fektethető, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen új aszfaltozott utak nyomvonalát lehetőség szerint a Natura 2000 területen kívülre, vagy meglévő utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben az Igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges. A kialakítandó, áthelyezendő, ideiglenes és végleges közlekedésépítési létesítményekhez, valamint a megszüntetendő közlekedési létesítményekre a B.-A.-Z, Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőségtől engedélyt kell kérni.
- Jelölő élőhelyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére lehetőség szerint ne kerüljön sor.
- Távközlési tornyok, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése kerülendő.
- Szemételepek elhelyezése Natura 2000 területen nem kívánatos, az elhagyott hulladékokat össze kell gyűjteni, újabbak lerakását megakadályozni.
- A turisztikai célú fejlesztéseket – pl. turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat – minden esetben egyeztetni kell az igazgatósággal.
- Az elektronikus hírközlési építmények, postai létesítmények esetében a vonatkozó jogszabályok rendelkezései irányadók. De újabb létesítmények elhelyezése nem támogatható a területen.
- A mederben és mederrézsűben csak olyan mértékig javasolt a felnövő cserjék és bedőlő fák eltávolítása, ami a 91E0 élőhelyet nem veszélyezteti. Csak a mederbe bedőlő, illetve a kisvízi mederben felnövő cserjék és fák eltávolítása javasolt. A mederrendezési munkák a vízfolyást kísérő puhafás és égeres ligeteket nem érintetik.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Sík és dombvidéki kaszálórétek, láp- és mocsárrétek esetében a záródás megakadályozása és a szukcesszió visszafordítása a cél, a nyílt területek arányának megnövelésével.

Mivel a Bózsva 08 hrsz gyep művelési ágban van, de északi részén a közút mellett pár éves szántás és lucernatelepítés látható, ennek a területnek a regenerálódást, gyepévé visszaalakulását elő kell segíteni.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Javasolt intézkedések nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) esetében

- A Natura 2000 terület összességében megfelelő élőhelyi körülményeket biztosít a lepkefajok számára, és bár az élőhely-együttes kiterjedése nem nagy, viszont előnye, hogy nem mozaikszerűen elhelyezkedő, hanem egymáshoz illeszkedő üde gyepek alkotják. Negatív körülmény ugyanakkor, hogy a különböző tereppontok vegetációjának természeti minősége nem egységes, a jó állapotú részeket sok helyütt degradáltabb foltok tagolják.

Az élőhelyeknek a kezelési egységeknél javasolt fenntartása, megőrzése elegendő a fajok fennmaradása szempontjából.

Fontos fenntartani a biotóp optimális vízháztartását.

Ugyanakkor azt is fontos kiemelni, hogy a jelölő lepkefajok élőhelyein kerülni kell bármilyen vegyszer (például gyomirtó) használata

A jelölő fajok esetében szükséges az állományváltozások monitorozása.

Javasolt fajvédelmi intézkedések szibériai nőszirm (Iris sibirica) esetében

A szibériai nőszirm (*Iris sibirica*) a mocsárrétek viszonylag ritka, védett faja a térségben megőrzéséhez a virágzás és a termésérlelés utáni kaszálás javasolt, ezért az állományokat július 15-ig kaszálatlanul kell hagyni. Ezt javasolt a kaszálási tervben figyelembe venni.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*):

A területen végzett 2013. évi kutatások alapján ismertté vált állomány további vizsgálata indokolt, mind a populáció egyedszámát, mind annak területi eloszlását illetően. Javasoljuk, hogy a monitorozás minimálisan 3, optimálisan pedig 5 éves időintervallumot öleljen fel. A kutatásokat mind az első, mind pedig a második nemzedéken javasolt elvégezni. Az NBmR protokoll mellett, illetve azt kiegészítve a következő populációbecslési módszerek alkalmazhatók:

A populációbecslés – időjárástól, rendelkezésre álló időtől és erőforrásoktól függően – történhet:

1.) Az ún. „triple catch” (napi háromszori számlálás), módszerrel, melynek az a lényege, hogy a vizsgált területen a felmérés minden napján háromszor – délelőtt, délben, illetve délután – be kell járni egy előre meghatározott mintavételi utat, és a megfigyelt imágók száma mindhárom alkalommal rögzítésre kerül. A populáció mérete, valamint átlagos egyedszáma ezekből az adatokból, egy e célra kifejlesztett matematikai képlettel számolható ki.

2.) Transzekt menti számlálással, akár a teljes terület bejárása alapján (véleményem szerint ez a legcélravezetőbb, és egyben legpontosabb megoldás), vagy pedig az adott élőhely méretétől függően legalább 50 - 150 méter hosszú, a faj számára legoptimálisabb növényzetű gyepeket célzó útvonalon. A transzekt menti számlálás esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit (néhány esetet kivéve, például tömeges rajzás esetén, amikor az összes imágó pontos helyzetének meghatározása nyilvánvalóan lehetetlen), továbbá a transzekt kezdő-, és végpontjának (vagy akár a megtett út összes pontjának) koordinátáit is.

3.) Jelölés-visszafogás módszerével (alkalmas élőhely, továbbá jó időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha erre valamennyi mintavételi ponton, és a rajzási idő minden napján sor kerül).

4.) Hernyók számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban.

Vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

A területen végzett 2013. évi kutatások alapján ismertté vált állomány további vizsgálata indokolt, mind a populáció egyedszámát, mind annak területi eloszlását illetően. Javasoljuk, hogy a monitorozás minimálisan 3, optimálisan pedig 5 éves időintervallumot öleljen fel. A kutatásokat mind az első, mind pedig a második nemzedéken javasolt elvégezni. Az NBmR protokoll mellett, illetve azt kiegészítve a következő populációbecslési módszerek alkalmazhatók:

A populációbecslés – időjárástól, rendelkezésre álló időtől és erőforrásoktól függően – történhet:

1.) Az ún. „triple catch” (napi háromszori számlálás) módszerrel, melynek az a lényege, hogy a vizsgált területen a felmérés minden napján háromszor – délelőtt, délben, illetve délután – be kell járni egy előre meghatározott mintavételi utat, és a megfigyelt imágók száma mindhárom alkalommal rögzítésre kerül. A populáció mérete, valamint átlagos egyedszáma ezekből az adatokból, egy e célra kifejlesztett matematikai képlettel számolható ki.

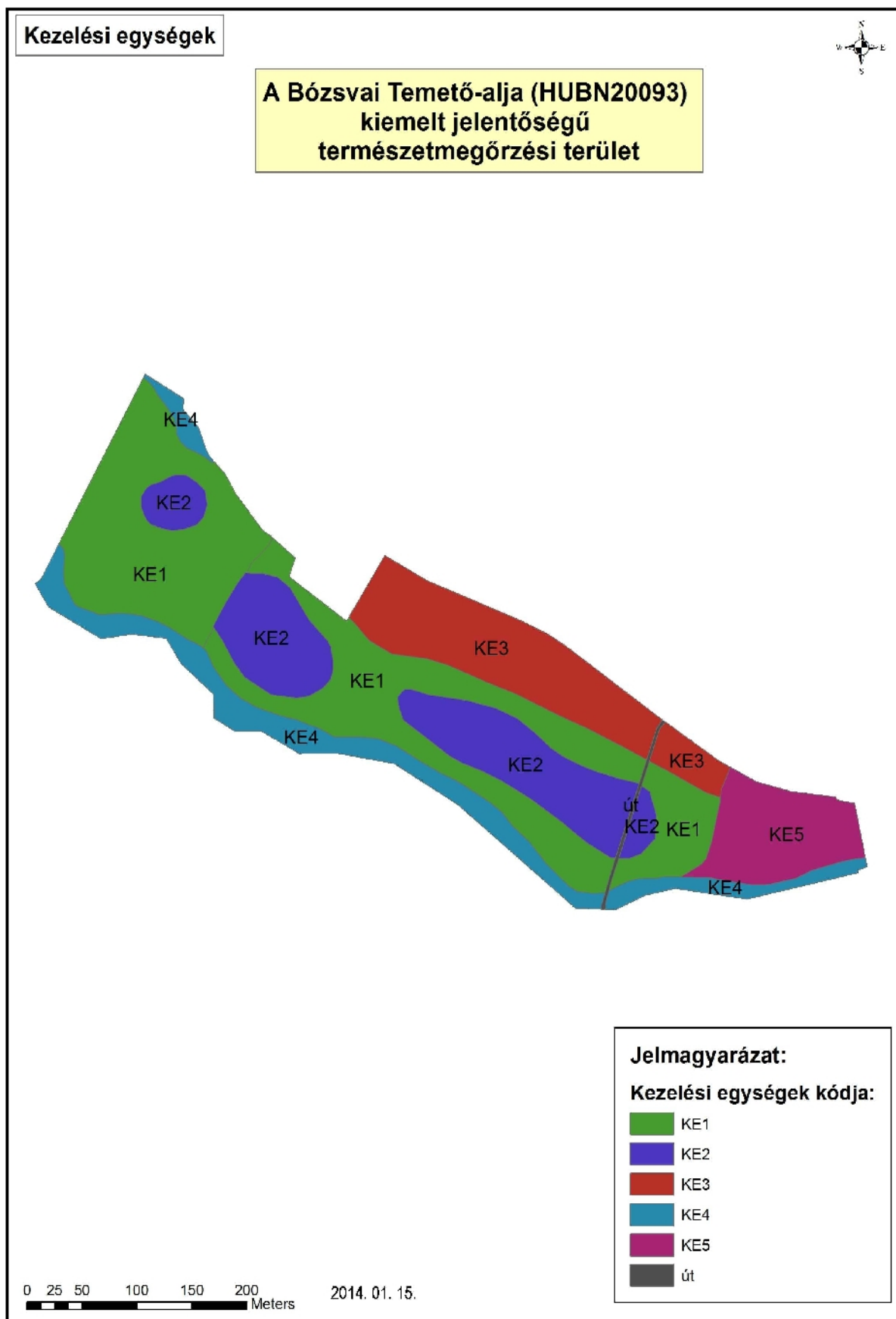
2.) Transzekt menti számlálással, akár a teljes terület bejárása alapján (véleményem szerint ez a legcélravezetőbb, és egyben legpontosabb megoldás), vagy pedig az adott élőhely méretétől függően legalább 50 - 150 méter hosszú, a faj számára legoptimálisabb növényzetű, őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) állományokat magukban foglaló gyepeket célzó útvonalon. A transzekt menti számlálás esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit (néhány esetet kivéve, például tömeges rajzás esetén, amikor az összes imágó pontos helyzetének meghatározása nyilvánvalóan lehetetlen), továbbá a transzekt kezdő-, és végpontjának (vagy akár a megtett út összes pontjának) koordinátáit is.

3.) Jelölés-visszafogás alapján. Alkalmas élőhely, továbbá jó időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha erre valamennyi mintavételi ponton, és a rajzási időszak minden napján sor kerül.

4.) Hernyók számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban. E módszer alkalmazása főként a kezdeti hernyóstádium során javasolt, amikor a lárvák még az őszi vérfű virágzatában táplálkoznak. A hernyófészkek megbontása viszont már súlyos természeti károkkal járna, így ez a megoldás nem támogatható.

Mivel továbbá a vérfű hangyaboglárka mirmikofil életmódot folytat, ezért érdemes vizsgálatokat végezni a hangyagazda-fajok azonosítására, elterjedésére és a hangyafészkek számára vonatkozóan.

3.2.5. Melléklet

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A terület a Bodrogi ÉTT része. 1 MEPAR blokk érinti. (F33JN-Y-11). Jelenleg a területből 10,35 ha támogatható. A területek a MEPAR adatlapok alapján, MTET besorolás szerint a Bodrogi A zónához tartoznak. A blokk támogatható területe 13,2 ha.

A terület KAT (Kedvezőtlen Adottságú Terület) 19-es besorolással.

Natura 2000 kifizetések a 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyepterületek esetében van hatályban. A gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X.31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt feltételeknek a betartása nem csak a Natura 2000 területekre, hanem a SAPS támogatásokra is vonatkozik. A Natura 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X.18.) és a 275/2004. (X.8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS (Single Area Payment Scheme), azaz egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyepterületekre igényelhető, melyek a MEPAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

A területen a gyepterületek élőhelyfejlesztési előírásokkal és a természetvédelmi gyepterületek, Horizontális célprogramban extenzív gyepterületek, valamint ökológiai gyepterületek célprogramra lehet pályázni, utóbbira csak, ha bejelentett biogyepterület.

3.3.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Az MTET „gyepterületek élőhelyfejlesztési előírásokkal célprogram” legalább 10%, de legfeljebb 15% kaszálatlan területet ír elő, amely a vérfűves gyepek és a bennük élő lepkefajok esetében kevés. Javasoljuk a vérfűves gyepekben az elhagyandó területnek nagyobb maximális elhagyást (30%) beépíteni.

Tekintettel arra, hogy az egyes jelölőfajok igénye más és más a területen, a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett kaszálási terv alapján javasolt a területet kezelni. A kaszálási terv készítését a „gyepterületek élőhelyfejlesztési előírásokkal célprogram”-ban igénybevétele esetén mindenképpen javasoljuk a vérfűves gyepek, mint fontos jelölő lepkefaj-élőhelyek esetében.

Jelenleg a cserjeirtás, inváziós növény irtás nem szerepel a támogatható tevékenységek között. Szintén nem támogatható a terület, ha nádas is van rajta. A gyepterület nem tartozik bele a támogatható területbe, bár annak fenntartása -illetve kaszálása - természetvédelmi szempontból indokolt lehet, ezért javasolt ezt a támogatható területbe beszámítani.

Elő kellene írni az MTET „gyepterületek élőhelyfejlesztési előírásokkal célprogram”-ban, hogy kaszálás helyett nem alkalmazható szárazzás, ugyanis pontosan az avar lehordás lenne a kaszálás lényege a területről, míg a szárazzás az lezúzott anyagot a területen hagyja. Utóbbi a vérfűves gyepekben nem megfelelő a jelölő élőhely számára.

3.3.3. Pályázatok

A területet nem érinti jelenleg futó, vagy tervezett pályázat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

2013 februárjában összegyűjtöttük a területen érintett célcsoportok többségének elérhetőségeit, mely a tervezési folyamat során még újabb érintettekkel bővült.

2013 márciusától megkezdtük a fontosabb célcsoportok és érintettek megkeresését. E-mailen vagy postai úton tájékoztató levelet küldtünk ki 12 érintett számára, melyben tájékoztattuk őket a fenntartási tervek tervezési folyamatáról, céljáról, kommunikációjáról, a tervezett fórumokról, információs anyagokról. Tájékoztattuk őket arról is, hogy milyen módon nyílik lehetőségük észrevételeket és javaslatokat tenni (önkormányzati kifüggesztés, fórumok, honlap, levélben vagy e-mailen megküldött észrevételek), illetve kértük együttműködésüket az egyeztetési folyamatban. A tájékoztató levéllel együtt egy kérdőívet is eljuttattunk hozzájuk, melyben – célcsoportonként eltérő tartalommal – a Natura 2000 kijelöléssel és az adott területtel kapcsolatos tájékozottságukról, Natura 2000 hálózathoz való viszonyulásukról, problémáikról, elvárásaikról, javaslataikról kérdeztük őket. Az időközben felmerülő újabb kulcsérintettek számára ugyancsak megküldtük a tájékoztató levelet és kérdőívet, így az előzetes tájékoztatás és kérdőívész folyamat 2013 júliusáig zajlott. A megkeresett 12 érintett közül 3 válaszolt (levélben, e-mailen vagy telefonon) a kérdőívben feltett kérdésekre.

2013 májusában az egyetlen érintett település, Bózsva önkormányzatával telefonon is kapcsolatba léptünk, ily módon is tájékoztatva őket a fenntartási tervek készítésének kommunikációs folyamatáról. Együttműködésüket, illetve a fórumok szervezésével és a helyben alkalmazható tájékoztatással kapcsolatban segítségüket is kértük.

2013 júniusában telefonon is megkerestük a sárospataki falugazdász irodát és interjút készítettünk velük. Emellett együttműködésüket kértük, illetve tájékoztattuk őket a fenntartási tervek készítésének folyamatáról, kommunikációjáról.

A célcsoportok összegyűjtésekor nem kevés nehézséget okozott a Natura 2000 területen érintett földrészletek tulajdonosai nevének, elérhetőségének beszerzése. A falugazdászok – elmondásuk szerint – nem rendelkeznek adatbázissal a Natura 2000 területeken gazdálkodó összes gazdáról, ezért a tulajdonosokról csak az egyes helyrajzi számok földtulajdoni lapjai alapján szerezhettünk be adatokat.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján (<http://anp.nemzetipark.gov.hu>) 2013. február 5-én hírt tettünk közzé arról, hogy 14 másik Natura 2000 területtel együtt elkezdődött a terület fenntartási tervének elkészítése. Tájékoztatót adtunk arról is, hogy a felmérési és kommunikációs folyamat hogyan zajlik, valamint az egyes területeken milyen védett értékek találhatóak (http://anp.nemzetipark.gov.hu/index.php?pg=news_7_1954). 2013. május 21-én a honlap „Egyéb védelmi kategóriák” menüpontjában kialakított „Natura 2000” menüpont alá (<http://anp.nemzetipark.gov.hu/natura2000>) felkerült a fenntartási tervekről egy rövid, általános tájékoztató, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén lévő Natura 2000 hálózatot bemutató térkép, az érintett helyrajzi számokat tartalmazó rendelet, a kapcsolódó jogszabályok, illetve a gazdálkodók számára további hasznos információk (kaszálással kapcsolatos ügyintézés rendje, bejelentőlap).

2013 júniusában elkészült a tájékoztató leporelló, mely tartalmazza a területen várható korlátozásokat és azok szakmai indokait, valamint a természetvédelmi kezelő elérhetőségét.

2013. szeptemberében felkerült a honlapra a fenntartási terv tervezete, a tájékoztató leporelló, valamint a falu-, gazdafórum és terepbejárás meghívója (<http://anp.nemzetipark.gov.hu/hubn20093-bozsvai-temeto-alja>).

2013. október 15-én Bózsván, a megalapozó dokumentáción alapuló egyeztetési anyag elkészülése után, egyeztető fórumot és terepbejárást szerveztünk, melyre meghívtuk az érintett célcsoportokat. A fórum időpontját 30 nappal a megrendezést megelőzően a legfőbb érintettek számára postai vagy elektronikus úton megküldtük. Ehhez mellékeljük a terv egyeztetési változatát. Ugyanekkor megkértük az érintett település önkormányzatát az egyeztetési változat kifüggesztésére. A kifüggesztés időtartamát az önkormányzat pecsétjével igazolta.

A fórumon elhangzottakat folyamatosan dokumentáltuk és a javaslatokat a terv végleges változatába beépítettük.

A területre vonatkozó intézkedéseket és korlátozásokat, illetve elérhetőségeket tartalmazó leporellót a helyi lakosság, iskolák, civil szervezetek és gazdálkodók körében terjesztjük, de az pdf. formátumban a projekt honlapjáról is letölthető.

Alkalmazott kommunikációs eszköz	Szám	Időpont
érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	12 érintett 39 érintett	2013. március – július 2013. szeptember
honlap	3 megjelenés	2013.02.05. 2013.05.21. 2013.09.29.
nyomtatott ismertető	1 féle	2013. június
önkormányzati közzététel	1	2013. szeptember-október
terepbejárás	1 alkalom 15 fő	2013. október 15.
falufórum	1 alkalom 16 fő	2013. október 15.
gazdafórum	1 alkalom 16 fő	2013. október 15.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Előzetes kommunikáció során levélben vagy e-mailen megkeresett érintettek

5 földtulajdonos
 Abaúj–Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
 Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zempléni Helyi Csoport
 Zempléni Nemzeti Parkért Szövetség
 Bózsva Önkormányzata
 Bodrogmenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat
 Sárospataki Területi Falugazdász Iroda
 Agrárium Kht.

A területen érintett összes célcsoport

- a) gazdálkodók
659410 Földtulajdonosok Társult Vadászati Közössége
- b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői
Földtulajdoni lapok alapján tulajdonosok
- c) helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet
Abaúj–Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zempléni Helyi Csoport
Zempléni Nemzeti Parkért Szövetség
- d) Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok
Bózsva Önkormányzata
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal FI Vadászati és Halászati Osztály
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Szolgálat
Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
Nemzeti Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság
ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézet
Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Földhivatal
Sátoraljaújhelyi Járási Földhivatal
Sátoraljaújhelyi Hivatásos Tűzoltóság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész
Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- e) egyéb területhasználók
Bodrogmenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat
- f) gazdálkodói szakmai szövetségek
Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége Borsod-Abaúj-Zemplén megye
B.-A.-Z. Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- g) agrár szaktanácsadók
3 agrár szaktanácsadó
- h) falugazdászok
Sárospataki Területi Falugazdász Iroda
- i) iskolák
Hegyközi Általános Iskola és Óvoda

j) agrár szakmai és érdekképviseleti szervezet
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Mezőgazdasági Érdekvédelmi Szövetség
Agrárium Kht.
Sátoraljaújhely-Hegyköz Területfejlesztési Önkormányzati Társulás

l) helyi leader egyesület
Abaúj Leader Egyesület

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

2013 áprilisában megkerestük a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságának Vadászati Osztályát, és kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat.

2013. őszén meghívtuk az érintett hatóságokat a fórumokra és a terepbejárásra, valamint elküldtük részükre a terv tervezetet és kértük, véleményezzék azt. A megkeresett 17 hatóság közül 11 jelzett vissza. Beépítésre kerültek a, B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság, Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség, B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala Sátoraljaújhelyi Járási Hivatal Sátoraljaújhelyi Járási Földhivatal, B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság és egy magánszemély észrevételei.

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság jelezte, hogy a fenntartási tevékenységek során gondoskodni kell arról, hogy a környezeti hatások az érintett és a környező termőföldek minőségében kárt ne okozzanak, ez beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezetbe beépítésre került,

A Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a 2003. évi C. törvény 94. § (1) bekezdését, a postai létesítmények vonatkozásában a 2012. évi CLIX. törvény 31. § (1) bekezdését kéri figyelembe venni. Javaslatuk beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezet Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok pontjába.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség jelezte, hogy a kialakítandó, áthelyezendő, ideiglenes és végleges közlekedésépítési létesítményekhez, valamint a megszüntetendő közlekedési létesítményekre a hatóságuktól engedélyt kell kérni a 93/2012. (V.10.) kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően, mely javaslat beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezet Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok pontjába.

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala Sátoraljaújhelyi Járási Hivatal Járási Földhivatal arról adott tájékoztatást, hogy a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5. §-ában foglalt hasznosítási kötelezettség teljesítése ezen ingatlanok esetében is jogszabályi kötelezettség. Ezért a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezetbe beépítésre került, hogy a termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít.

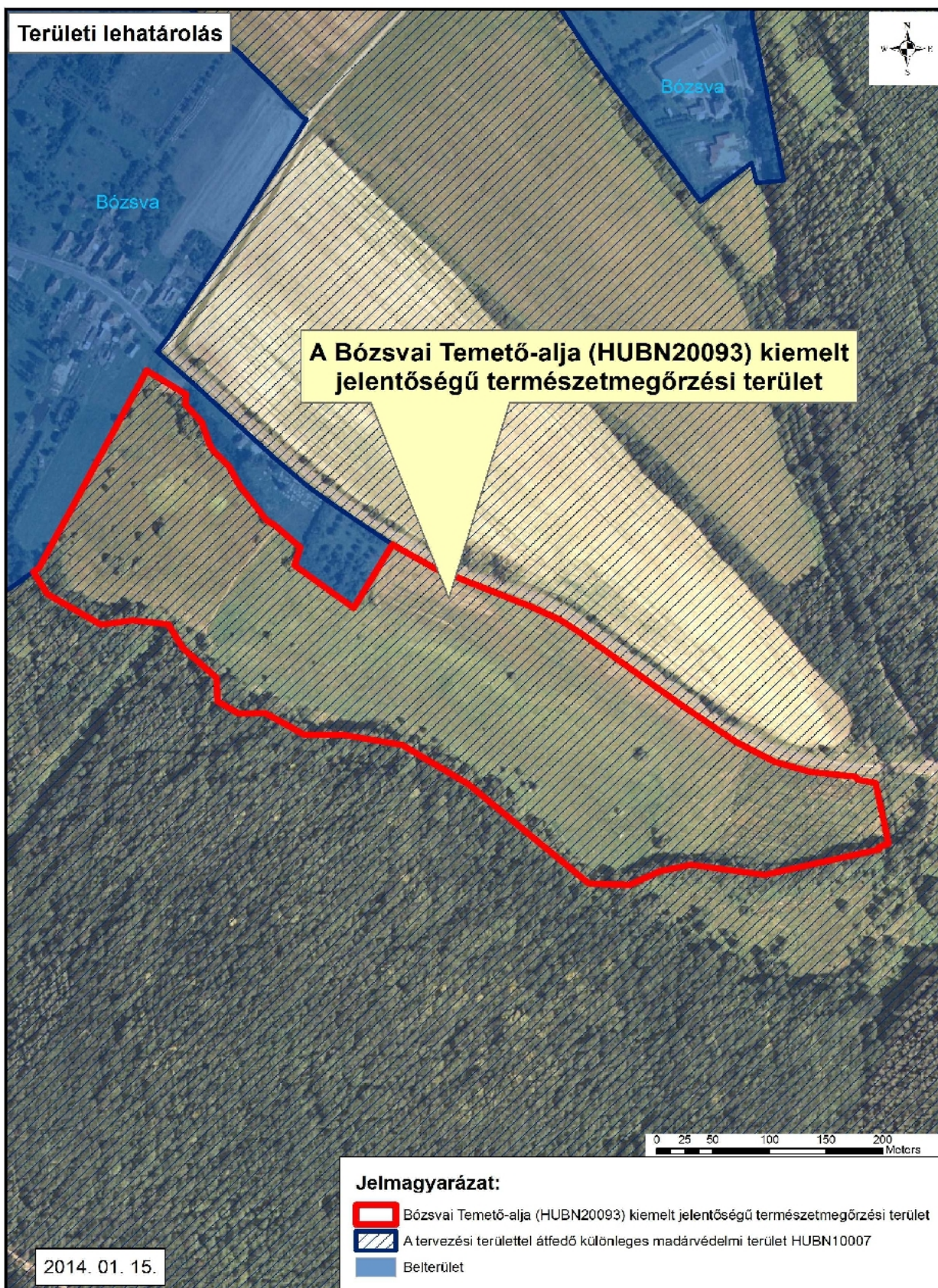
A B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság felhívta a figyelmet arra, hogy az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell, így a támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszer. Javaslatuk beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezetébe.

Nem tett kifogást a tervezetben foglaltakkal kapcsolatban az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, B.-A.-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság és a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve. Illetékesség hiányában nem tett észrevételt a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság, B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala és az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság.

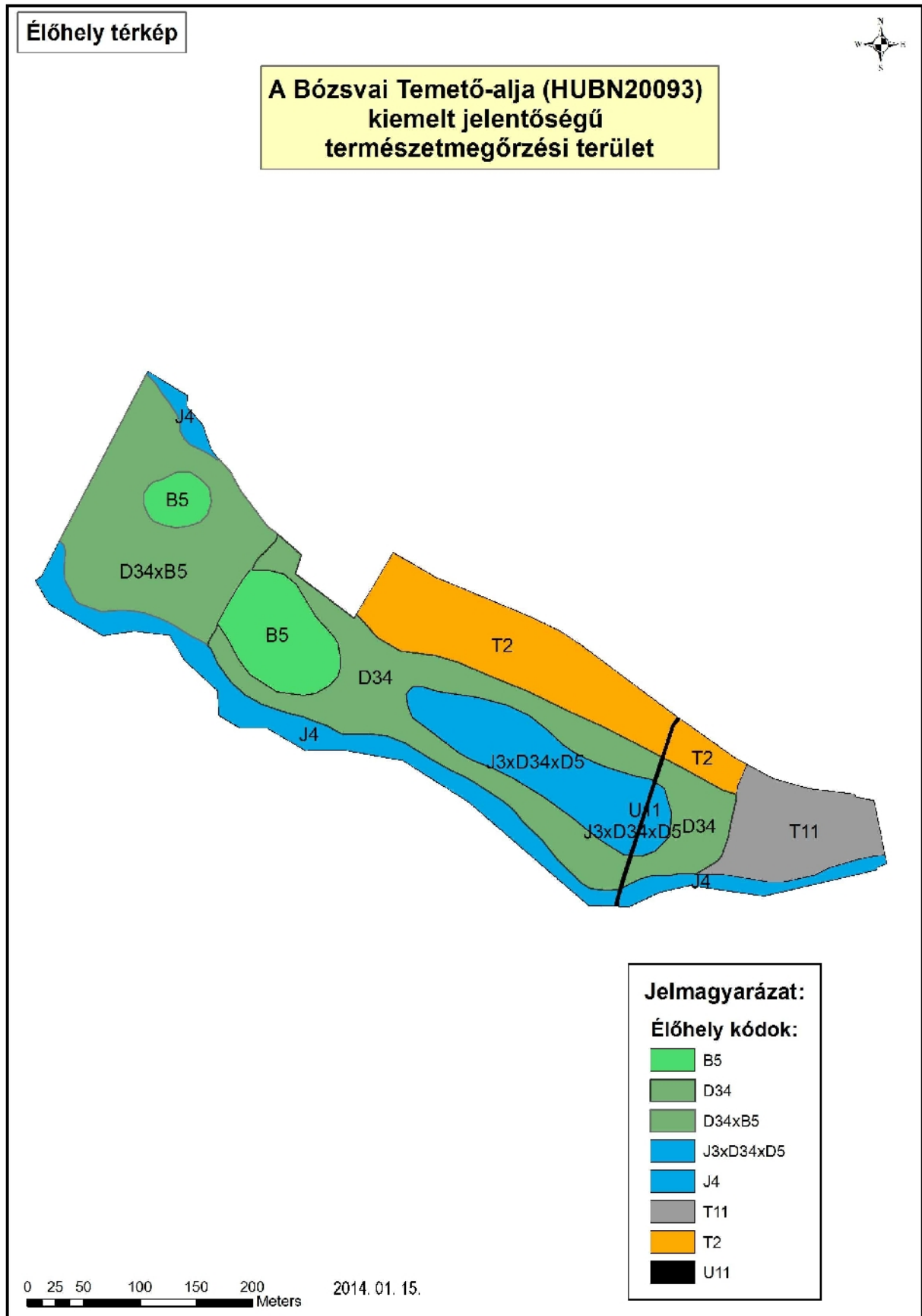
4. Térképek

4.1. Területi lehatárolás

4.2. Élőhely térkép

Élőhely kódok magyarázata:

Az együtt előforduló élőhelyek hibridkategóriaként jelölve.

- J3 Folyómenti bokorfüzesek
- J4 (J5)Fűz-nyár ártéri erdők, égerligetek
- D5 Patakparti és lápi magaskórósok
- D34 Mocsárrétek
- B5 Nem zsombékoló magassásrétek
- T2 Évelő , intenzív szántóföldi kultúrák
- T11 Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő fűz ültetvények
- U11 Út -és vasúthálózat

4.3. Kezelési egységek helyrajzi szám határokkal

